

TIL KO'NIKMALARINI RIVOJLANTIRISHDA O'QITUVCHINING ROLI VA FAOLIYATI

Murodova Lobar Zoyer qizi

*Samarqand davlat chet tillar
instituti 2-kurs magistranti*

***Annotatsiya.** Ushbu maqola o'qituvchining til ko'nikmalarini rivojlantirishdagi roli va faoliyatini tahlil qiladi. O'qituvchi o'quvchilarning motivatsiyasini oshirish, darslarni rejalashtirish va interaktiv mashg'ulotlar o'tkazishda muhim ahamiyatga ega. Shuningdek, o'qituvchining mentorlik, baholash va innovatsion texnologiyalarni qo'llashi haqida ma'lumot beriladi. O'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatlari ham ko'rib chiqilib, maqola o'qituvchining ta'lim jarayonidagi ahamiyatini ta'kidlaydi.*

***Kalit so'zlar:** til ko'nikmalari, o'qituvchi roli, motivatsiya, dars rejalashtirish, interaktiv mashg'ulotlar, mentorlik, innovatsion texnologiyalar, ta'lim jarayoni, professional rivojlanish, ehtiyojlarni aniqlash.*

***Аннотация.** В статье анализируется роль и деятельность учителя в развитии языковых навыков. Учитель играет важную роль в повышении мотивации учащихся, планировании уроков и проведении интерактивных мероприятий. Также предоставляется информация об использовании учителем наставничества, оценки и инновационных технологий. Также рассматриваются возможности саморазвития, и в статье подчеркивается важность учителя в образовательном процессе.*

***Ключевые слова:** языковые навыки, роль учителя, мотивация, планирование урока, интерактивная деятельность, наставничество, инновационные технологии, образовательный процесс, профессиональное развитие, оценка потребностей.*

***Annotation.** This article analyzes the role and activities of the teacher in the development of language skills. The teacher is important in increasing student motivation, planning lessons and conducting interactive activities. It also provides information on the teacher's mentoring, assessment and use of innovative technologies. Opportunities for self-development are also considered, and the article emphasizes the importance of the teacher in the educational process.*

***Key words:** language skills, teacher role, motivation, lesson planning, interactive activities, mentoring, innovative technologies, educational process, professional development, needs assessment.*

KIRISH

Til ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qituvchining roli va faoliyati oldingi zamon bilan solishtirganda bir qator jihatlarida farq qiladi. Ushbu farqlarni yanada batafsil ko'rib chiqamiz. Oldingi zamonlarda o'qituvchi asosan ma'lumot manbai sifatida ko'rilgan. O'qituvchilar darslarda bilimlarni taqdim etish, nazariyalarni o'qitish va talabalarni baholashda asosiy rol o'ynagan. O'qituvchilar ko'pincha o'z bilimlarini o'quvchilarga bir tomonlama yetkazib berishadi. Bugungi kunda o'qituvchilar mentor va fasilitator sifatida faoliyat yuritmoqdalar. Ular talabalarni o'z-o'zini o'rganishga,

tanqidiy fikrlashga va muammoni hal qilishga rag'batlantiradilar. O'qituvchilar darslarni interaktiv va qiziqarli qilish uchun turli metodlarni qo'llaydilar, bu esa talabalar o'rtasida faol ishtirokni ta'minlaydi. An'anaviy ta'lim uslublari ko'pincha o'qituvchining darsda faol ishtirokini talab qiladi, masalan, leksiyalar va nazariy tushuntirishlar. Bu usulda talabalar passiv ishtirok etadilar. Zamonaviy ta'limda interaktiv metodlar, guruh ishlari, loyiha asosidagi o'qitish va muammoli o'qitish usullari qo'llaniladi. Ushbu yondashuvlar talabalarni faol ishtirok etishga, o'z fikrlarini bildirishga va bir-biri bilan hamkorlik qilishga undaydi. Misol uchun, o'qituvchilar rolli o'yinlar, simulyatsiyalar va boshqa interaktiv faoliyatlar orqali til ko'nikmalarini rivojlantiradilar. Oldingi zamonlarda o'qituvchilar chalkash vaqtlarda kitoblar, daftarlar va qog'oz materiallaridan foydalanishgan. Bu usulda o'qituvchilar darslarni tayyorlashda va o'qitishda ko'proq vaqt sarflashgan.

Bugungi kunda o'qituvchilar internet, mobil ilovalar, onlayn platformalar va raqamli resurslardan foydalanib, ta'lim jarayonini yanada samarali va qiziqarli qilish imkoniyatiga ega. Masalan, o'qituvchilar video darslar, interaktiv testlar va onlayn mashg'ulotlar orqali talabalar bilan muloqot qilishadi. Bu esa o'qituvchilarga darslarni boyitish va talabalar e'tiborini jalb qilish imkonini beradi. O'qituvchilar ko'pincha barcha talabalarni bir xil yondashuv bilan o'qitishadi, bu esa har bir talabani o'ziga xos ehtiyojlariga mos kelmaydi. Zamonaviy ta'limda talabalarning individual ehtiyojlariga e'tibor berish muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar har bir o'qituvchining o'ziga xos o'rganish uslubini hisobga olishadi. Masalan, o'qituvchilar talabalar uchun turli darajadagi vazifalar tayyorlash orqali har birining qobiliyatiga mos keladigan o'quv jarayonini yaratishlari mumkin. Oldingi zamonlarda ta'lim ko'pincha mahalliy madaniyat va tilga asoslangan bo'lsa, globalizatsiya natijasida turli madaniyatlar va tillar o'rtasida almashuv kuchaygan. Zamonaviy o'qituvchilar talabalarni ko'p tillilik va madaniy diversifikatsiya bilan tanishtirishlari zarur. Bu jarayon talabalarni global muhitda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi. O'qituvchilar xalqaro tajribalarni, madaniy tadbirlarni va global masalalarni darslarga kiritish orqali talabalarning dunyoqarashini kengaytiradilar. Oldingi zamonlarda o'qituvchilar o'z bilimlarini yangilab turish uchun kamdan-kam hollarda seminarlar va treninglarda qatnashishardi. Bugungi kunda o'qituvchilar o'z bilim va ko'nikmalarini yangilab turishga majbur. Ular seminarlar, kurslar va konferentsiyalar orqali o'z malakalarini oshiradilar. O'qituvchilar o'z tajribalarini boshqalar bilan baham ko'rish va yangi metodlarni o'rganish orqali o'z professionalligini oshirish imkoniyatiga ega. O'qituvchining roli va faoliyati zamonaviy ta'limda yanada murakkab va ko'p qirrali bo'lib, bu til ko'nikmalarini rivojlantirish jarayonida samaradorlikni oshirishga xizmat qiladi. O'qituvchilar, talabalar ehtiyojlarini inobatga olib, zamonaviy metodlarni

qo'llash va texnologiyalardan foydalanish orqali ta'lim sifatini oshirishga harakat qilmoqda. Bu jarayon ta'limni yanada qiziqarli va samarali qiladi, shuningdek, talabalarni global dunyoda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlaydi.

1. O'qituvchining roli

O'qituvchi til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim rol o'ynaydi. U o'quvchilarni motivatsiya qilish, ularning ehtiyojlarini aniqlash va ta'lim jarayonini samarali tashkil etish uchun mas'uldir. O'qituvchining asosiy vazifalari quyidagilardan iborat:

- Mentorlik: O'qituvchi o'quvchilarga yo'l-yo'riq ko'rsatadi, ularning qiyinchiliklarini tushunadi va yordam beradi.

- Model: O'qituvchi tilni to'g'ri va samarali ravishda ifodalashda namunaviy rol o'ynaydi.

- Fikr almashish: O'qituvchi o'quvchilar bilan faol muloqotda bo'lib, ularning fikrlarini tinglaydi va muhokama qiladi.

2. Faoliyatlari

O'qituvchining faoliyatlari til ko'nikmalarini rivojlantirishda bir qator metod va strategiyalarni o'z ichiga oladi: Dars rejalashtirish: O'qituvchi darslarni o'quvchilarning ehtiyojlariga mos ravishda rejalashtiradi va turli xil metodlarni qo'llaydi.

- Interaktiv mashg'ulotlar: O'qituvchi guruhli va juftlikda ishlashni rag'batlantiruvchi mashg'ulotlar tashkil etadi, bu esa o'quvchilarning muloqot ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi.

- Baholash va fikr bildirish: O'qituvchi o'quvchilarning til ko'nikmalarini baholaydi va ularga konstruktiv fikrlar beradi, bu esa ularning o'z-o'zini rivojlantirishiga yordam beradi.

- Innovatsion texnologiyalarni qo'llash: O'qituvchi zamonaviy texnologiyalarni, masalan, onlayn platformalar va ta'lim dasturlarini qo'llab-quvvatlaydi, bu esa o'quvchilarning qiziqishini oshiradi.

3. O'z-o'zini rivojlantirish imkoniyatlari

O'qituvchi o'z-o'zini rivojlantirish uchun quyidagi yo'nalishlarda faoliyat yuritishi mumkin:

- Professional rivojlanish: O'qituvchilar seminarlar, konferentsiyalar va treninglarda ishtirok etish orqali yangi bilim va ko'nikmalarni o'zlashtirishi mumkin.

- Hamkorlik: O'qituvchilar bir-biri bilan tajriba almashish va birgalikda loyihalar o'tkazish orqali o'z bilimlarini kengaytirishlari mumkin.

- O'qitish metodologiyasini o'rganish: O'qituvchilar yangi ta'lim metodlarini o'rganish va sinovdan o'tkazish orqali o'z faoliyatlarini takomillashtirishlari mumkin.

O'qituvchining roli va faoliyati til ko'nikmalarini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega bo'lib, u o'quvchilarning muvaffaqiyatli o'qish jarayonini ta'minlashda asosiy omil hisoblanadi. Zamonaviy ta'lim paradigmasida til ko'nikmalarini rivojlantirishda o'qituvchining roli muhim ahamiyatga ega. O'qituvchilar nafaqat ma'lumot manbai, balki mentor va fasilitator sifatida faoliyat yuritib, talabalarni mustaqil o'rganishga, tanqidiy fikrlashga va muammoni hal qilishga rag'batlantiradilar. Ularning metodik yondashuvlari interaktiv va qiziqarli bo'lib, talabalarning faol ishtirokini ta'minlaydi. Texnologiyalarning rivojlanishi ta'lim jarayonini yanada samarali qilish imkoniyatlarini yaratdi.

XULOSA

O'qituvchilar raqamli vositalardan foydalanib, darslarni boyitish va talabalar e'tiborini jalb qilishda yangi imkoniyatlarga ega bo'lishmoqda. Shuningdek, talabalarning individual ehtiyojlariga e'tibor berish, o'qituvchilarni har bir o'quvchining o'ziga xos o'rganish uslubini hisobga olishga undaydi. Globalizatsiya jarayonida madaniy almashuv va ko'p tillilikning ahamiyati oshdi, bu esa o'qituvchilarni talabalarni global muhitda muvaffaqiyatli bo'lishga tayyorlashga undaydi. O'qituvchilarning professional rivojlanishi va doimiy o'qish jarayoni esa ta'lim sifatini oshirishga xizmat qiladi. Umuman olganda, o'qituvchilarning zamonaviy yondashuvlari va metodlari ta'lim jarayonini yanada samarali, qiziqarli va natijador qilishga xizmat qiladi, bu esa talabalarni kelajakda muvaffaqiyatli insonlar sifatida tayyorlashga yordam beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Rustamdzhonovna, K. F. (2021). Problems of development of professional foreign language oral speech of students of philology. *Turkish Online Journal of Qualitative Inquiry*, 12(6).
2. Ядгарова, Г. И., Шакарова, Ф. Д., Калинина, О. Н., & Хосилова, Ф. Р. (2020). Роль речевых ситуаций в обучении иноязычной речи. *Молодой ученый*, (17), 155-157.
3. Mekhrojovna, D. S., & Tolibjonovna, A. P. (2025). Phraseological Worldview through the Prism of Color Semantics: A Comparative Study of Uzbek and Spanish Languages. *Multidisciplinary Journal of Science and Technology*, 5(2), 12-14.
4. Mekhrojovna, D. S. (2021). Semantic structure of proverbs. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*, 11(10), 343-347.
5. Джалилова, С. М. (2024, November). Лингвокультурные особенности пословиц испанского языка. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 331-333).
6. Mukhtarovna, B. D., & Kudratovna, D. N. (2022). Professional socialization of youth in family education. *European Scholar Journal*, 3(3), 92-94.

7. Sunatullayevna, U. U. (2025). Yoshlarni tarbiyalash va ularning kasb–hunar tayyorgarligini rivojlantirishning pedagogik–psixologik asoslari. *American journal of education and learning*, 3(3), 298-301.
8. Kamiljanovna, Z. D., O'G'Li, A. S. J., & Jumayeva, M. B. (2022). The Analysis of Higher Order Thinking Skills. *Science and innovation*, 1(Special Issue 2), 672-676.
9. Abdisheribov, S., Yo'Ldosheva, M., & Jumayeva, M. (2022). Implementing creative writing in English language teaching classrooms. *Science and innovation*, 1(B8), 1343-1347.
10. Jumayeva, M. B. (2025). Use of educational methods in pedagogy. *Икро журнал*, 14(02), 168-174.
11. Sadikova, B. (2024, November). Antinomy and Correlation in Italian Paremiology: Semantic Analysis. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 124-126).
12. Nizomiddinova, S. N., & Maxmurovna, S. B. (2025). Lexical and semantic analysis of antonymic correlated Italian proverbs on friendship and love. *Web of Scientists and Scholars: Journal of Multidisciplinary Research*, 3(3), 21-25.
13. Tkacheva, A. A. (2024). O 'zbekiston oliy ta'lim tizimida ijtimoiy-madaniy kompetentlikning o'rni. *Science and innovation*, 3(Special Issue 19), 304-307.
14. Dilovaxon, B. (2024). Terminological terms of modern pragmalinguistics in the example of English, Russian and Spanish languages. *Miasto Przyszłości*, 44, 612-615.
15. Gazanfarovna, B. D., & Abdusamiyevna, V. A. (2022). Cognitive linguistics as an interdisciplinary study. *Academicia: An International Multidisciplinary Research Journal*, 12(2), 133-135.
16. Rafikovich, H. M. (2022). The classification of teaching methods in higher education. *Journal of Positive School Psychology*, 1582-1587.
17. Хакимов, М. (2024, November). Языковая картина мира и её теоретическое осмысление на примере итальянского языка. In *Conference Proceedings: Fostering Your Research Spirit* (pp. 154-155).
18. Danilov, O. E., & Pozdeeva, O. G. (2014). Features of distance learning. In *Problems and prospects for the development of education: materials of the V Intern. scientific conf. Perm* (pp. 34-37).
19. Хакимов, М. Р. (2020). Развитие инновационных технологий в системе высшего образования Республики Узбекистан. *Re-health journal*, (2-2 (6)), 163-164.
20. Чуканина, Д. Б., & Хакимов, М. Р. (2016). использование видео и аудио педагогических технологий в изучении иностранного языка. *Ученый XXI века*, 55.
21. Djabbarova, S., Tadjieva, M., & Ra'no Mardonova, G. T. (2020). Problem Based Learning and Its Efficiency in Teaching Process. *European Journal of Molecular & Clinical Medicine*, 7(2), 291-296.